

Uzasadnienie Uchwały Komisji Habilitacyjnej
z dnia 27 września 2022 roku
zawierającej opinie w sprawie nadania dr Ewie Boksie
stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie językoznawstwo

Uchwała Komisji, powołanej do zaopiniowania wniosku dr Ewy Boksy o nadanie stopnia doktora habilitowanego, została podjęta w trybie jawnym podczas obrad przeprowadzonych zdalnie z wykorzystaniem aplikacji MsTeams. Recenzenci i pozostali członkowie Komisji zapoznali się z dorobkiem naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym Habilitantki. Wszyscy członkowie Komisji wzięli udział w kolokwium habilitacyjnym oraz posiedzeniu dnia 27 września 2022 r. Po kolokwium, złożonym przez Habilitantkę zgodnie z rygorami określonymi w dokumencie *Sposób postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego w Uniwersytecie Gdańskim*, stanowiącym załącznik do uchwały Senatu UG nr 122/19 z dnia 26 września 2019 r., z późniejszymi zmianami, a także po uwzględnieniu ocen zawartych w recenzjach, **Komisja Habilitacyjna postanowiła rekomendować Radzie Dyscypliny Językoznawstwa wniosek dr Ewy Boksy o nadanie stopnia doktora habilitowanego. W głosowaniu jawnym wniosek ten uzyskał poparcie 6 członków Komisji, przy jednej osobie wstrzymującej się od głosu.**

Komisja uznała, że dr Ewa Boksa spełnia wszystkie wymogi awansowe zgodnie z art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.).

1. Sylwetka i przebieg kariery naukowej Habilitantki

Dr Ewa Boksa jest związana z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach, w którym pracuje jako nauczyciel akademicki od 1 marca 2013 r., obecnie na stanowisku adiunkta, pełniąc także funkcję kierownika podyplomowych studiów z logopedii ogólnej. W roku 1998 uzyskała w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach tytuł magistra filologii polskiej ze specjalnością nauczycielską. W 2011 roku zdobyła tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Złożyła dysertację doktorską *Rozwijanie kompetencji komunikacyjnej uczniów dyslektycznych w klasach IV-VI w ramach edukacji polonistycznej*, której promotorem był dr

hab. Józef Porayski-Pomsta, prof. UW. Dr Ewa Boksa rozwijała także swoje kwalifikacje logopedyczne, zdobywając w 2001 r. dyplom ukończenia kwalifikacyjnych studiów podyplomowych z logopedii w Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, w 2011 r. zaś dyplom ukończenia podyplomowych studiów z neurologopedii w Wyższej Szkole Przyrodniczo-Humanistycznej w Sandomierzu. Zdobyte umiejętności wykorzystuje w aktywnej działalności logopedycznej. Przez wiele lat łączyła zadania pracownika badawczo-dydaktycznego z pracą logopedy. Po ukończeniu studiów polonistycznych podjęła pracę nauczyciela języka polskiego w Zespole Szkół Społecznych w Kielcach, zaś później konsekwentnie wybierała drogę działalności logopedycznej, pracując w różnego typu ośrodkach wspierających osoby z zaburzeniami komunikacji.

Aktywność naukowa Habilitantki wskazuje na stopniowy rozwój zainteresowań badawczych, pierwotnie odnoszących się do lingwistyki edukacyjnej, a następnie socjolingwistyki i pragmalingwistyki, by wreszcie zogniskować się na interakcji językowej i antropologii języka. Szczególne zainteresowanie wykazuje teorią interakcji językowej, a więc wielopłaszczyznowym oddziaływaniem mechanizmów biologicznych, kognitywnych i społecznych na mowę i język. Szerszy kontekst omawianej problematyki obejmuje poszukiwanie źródeł intencji komunikacyjnej oraz rozwijanie kompetencji komunikacyjnej i językowej u dzieci, młodzieży i dorosłych z zaburzeniami komunikacji na tle neurologicznym. Całość dorobku podoktorskiego dr E. Boksy (lata 2013-2021) koncentruje się wokół następujących obszarów badawczych:

- zaburzenia komunikacji o charakterze rozwojowym: trudności w czytaniu i pisaniu, spektrum autyzmu,
- funkcja lokucyjna w mózgowym porażeniu dziecięcym i opóźnionym rozwoju mowy,
- filogeneza i ontogeneza języka.

Od momentu uzyskania stopnia doktora, a więc od 2011 r., Habilitantka prowadziła aktywne życie naukowe, prezentując wystąpienia na trzech konferencjach międzynarodowych i zagranicznych oraz dziewiętnastu konferencjach krajowych. Brała także udział w komitetach organizacyjnych siedmiu krajowych konferencji naukowych. W tym okresie znacznie wzbogaciła swój dorobek naukowy, będąc autorką łącznie 57 publikacji naukowych. Wśród nich, poza monografią wskazaną jako osiągnięcie naukowe w procedurach habilitacyjnych,

znalazły się 2 monografie naukowe, 6 monografii we współredakcji naukowej, 26 artykułów naukowych, zamieszczonych w czasopismach oraz 23 rozdziały w recenzowanych monografiach wieloautorskich. Dr Ewa Boksa wydała również 9 publikacji dydaktycznych. Należy podkreślić udział Habilitantki w pięciu finansowanych przez MENiS i NCBiR projektach badawczych. Były to:

- Projekt *EMOTICA AI – Inteligentny System Contact Center*, dotyczący opracowania innowacyjnego i inteligentnego systemu informatycznego EMOTICA AI, będącego rozwiązaniem Contact Center klasy premium, opartym o technologie z zakresu sztucznej inteligencji, uczenia maszynowego, metody przetwarzania języka naturalnego oraz analityki Big Data. Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020;
- Projekt *Opracowanie i upowszechnienie narzędzi diagnostycznych do oceny zdolności poznawczych dzieci i młodzieży*, finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój. Działanie 2.10;
- Projekt *Świętokrzyski System Wspierania Talentów - Fascynujący Świat Nauki*;
- Projekt *Więcej umiem, wiem i rozumiem* nr WND-POKL.09.01.02-26-106/12 w ramach wyrównywania szans edukacyjnych uczniów o utrudnionym dostępie do edukacji;
- Projekt *Zrozumieć Dziecko znaczy pomóc Rodzinie*. Wyniki badań realizowanych w projekcie zostały przedstawione w monografii *Autyzm jako zaburzenie mechanizmu interakcji społecznej. Od filogenezy do ontogenezy języka*, Kielce 2020.

W dwóch ostatnich Habilitantka pełniła funkcję kierownika projektu.

Po uzyskaniu doktoratu dr E. Boksa odbyła trzy staże w instytucjach naukowych, a mianowicie:

- w Wyższej Szkole Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych w Kielcach (2012 r.),
- Świętokrzyskiej Szkole Wyższej w Kielcach (2013 r.),
- w Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach (2021 r.).

2. Ocena monografii przedstawionej jako główne osiągnięcie naukowe w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Oceny recenzentów

Wszyscy członkowie Komisji pozytywnie ocenili przedłożoną do recenzji monografię dr Ewy Boksy pt. *Autyzm jako zaburzenie jako zaburzenie mechanizmu interakcji społecznej. Od filogenezy do ontogenezy języka* (Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Kielce, 2010) oraz jej dorobek naukowy, organizacyjny i dydaktyczny.

Prof. dr hab. Jadwiga Cieszyńska-Rożek w swej recenzji podkreśliła, jak istotne w logopedii i neurologopedii jest połączenie wiedzy językoznawczej, neurobiologicznej i praktycznych doświadczeń, bez których nie jest możliwe budowanie skutecznych oddziaływań terapeutycznych. Takie właśnie podejście prezentuje Autorka monografii. Wyniki przeprowadzonych przez nią badań potwierdziły zdaniem Recenzentki hipotezę, że u osób z podejrzeniem spektrum autyzmu obserwowane są zaburzenia procesu interakcji, stanowiącego podstawę rozwoju mowy. Wynik ten należy uznać za szczególnie cenny. Dzięki bowiem takim badaniom będzie możliwe rozpoczynanie terapii i stymulacji rozwoju wówczas, gdy stwierdzone zostaną braki kamieni milowych, takich jak: wymiana spojrzeń, gest wskazywania palcem, wspólne pole uwagi i wspólne pole działania. Proponowane do tej pory w wielu poradniach oczekiwanie do trzecich urodzin na pierwsze słowa dziecka całkowicie, jak pisze Recenzetka, blokowało rozpoczęcie terapii. Dlatego też prof. J. Cieszyńska-Rożek wyraźnie podkreśliła wagę podjętych przez dr Ewę Bokse badań i sformułowanie konkluzji. Na pozytywny odbiór monografii wpływa także zamieszczenie w pracy aplikacyjnego rozdziału dziewiątego, prezentującego własne propozycje terapeutyczne Autorki, przygotowane nie tylko dla dzieci z zachowaniami ze spektrum autyzmu, ale także dla grupy z ryzyka wystąpienia zaburzeń rozwoju. W czasie posiedzenia Komisji Recenzetka potwierdziła pozytywną ocenę dorobku dr Ewy Boksy, w tym jej monografii habilitacyjnej.

Dr hab. Renata Makarewicz, prof. UWM, oceniając książkę w kontekście osiągnięć naukowych Habilitantki, stwierdziła, że „jest to zwieńczenie wcześniej prowadzonych prac badawczych”. Mimo pewnych uwag krytycznych, dotyczących np. pominięcia przez Autorkę

problematyki intencji informacyjnej, czy też sformułowania pytań szczegółowych w obrębie problemu badawczego, ocena dorobku, dokonana przez Recenzentkę, jest pozytywna. Prof. R. Makarewicz podkreśliła przy tym walory aplikacyjne monografii, pisząc: „Szczegółowa analiza zachowania dzieci w sytuacji nawiązywania kontaktu i proponowana interpretacja znaczeniowa gestów, emblematów, sygnałów proksemicznych, itd. to część książki, która wzbogaci warsztat diagnostyczny logopedów, psychologów i innych badaczy osób ze spektrum autyzmu”.

Dr hab. Leszek Tymiakin, prof. UMCS podkreślił w swej recenzji, że działania podjęte przez Habilitantkę „miały charakter wielodyscyplinary. Uwzględniały osiągnięcia m.in.: logopedii, psychologii, pedagogiki, antropologii, neurologii czy lingwistyki, co pozwoliło spojrzeć na problem szeroko”. Ta wielodyscyplinarność mogła jednakże przyczynić się do „dokonywania analiz fragmentarycznych, nie zawsze pogłębionych”. Z tego wynikał, zdaniem Recenzenta, ograniczony zakres badań *stricte* językowych. Całość opracowania uznał za „propozycję ciekawą, choć wymagającą dalszych badań”. W zakończeniu swojej recenzji prof. L. Tymiakin uznał, że zarówno przedłożone dzieło, jak i cały dorobek dr Ewy Boksy spełnia wymagania stawiane habilitantom.

Dr hab. Tomasz Woźniak, prof. UŁ podkreślił, że: „rozprawa dr Ewy Boksy mieści się w nurcie badań, których celem jest opis ludzkich zachowań językowych w normie i patologii, dokonywanych przy użyciu połączonych metod lingwistyki, nauk społecznych i nauk o zdrowiu”. Samą ideę opisu autyzmu jako zaburzenia dyskursu, a więc interakcji społecznej dokonującej się przy udziale mowy, należy uznać jego zdaniem za bardzo interesującą. Może mieć ona duże znaczenie dla zrozumienia funkcjonowania tej grupy osób. Prof. T. Woźniak sformułował w swej recenzji kilka istotnych uwag krytycznych, dotyczących m.in. rozszerzenia podtytułu („od filogenezy do ontogenezy języka”). Swierdził, iż jest to na poziomie dzisiejszej wiedzy wyłącznie spekulacja intelektualna: „Rozstrzygnięcie wspomnianych kwestii przekracza chyba możliwości recenzowanej rozprawy, choć samo postawienie hipotezy o zależności filogenezy i ontogenezy języka w ASD jest wartościowe”. Zwrócił także uwagę na dysproporcje w strukturze monografii, w której blisko 70% stanowi część teoretyczna. Analiza zebranego materiału wraz z dyskusją nad wynikami zajmują zaledwie 15%, co w monografii referującej badania powoduje u czytelnika oczywisty niedosyt poznawczy. Zdaniem Recenzenta analiza lingwistyczna, zawarta w monografii, nie jest szczególnie rozbudowana.

Sprowadza się ona do prezentacji jedynie 9 przykładów konwersacji, dokonanych w odniesieniu do teorii P. Grice. Deficyty w zakresie metody lingwistycznej Recenzent uznał za największy mankament książki. W konkluzji stwierdził, że oceniając monografię możemy mówić jedynie o pewnym poszerzeniu refleksji lingwistycznej w badaniach nad zaburzeniami mowy u dzieci z ASD. Natomiast ocena całego dorobku naukowego Habilitantki, którego przedłożona praca jest tylko częścią, wypada zdecydowanie pozytywnie i pozwala na dopuszczenie dr Ewy Boksy do dalszego postępowania habilitacyjnego.

Członek Komisji, dr hab. Stanisław Milewski, prof. UG w swojej opinii uznał, że zarówno rozprawa habilitacyjna, jak i cały dorobek E. Boksy prezentują wysoki poziom merytoryczny. Habilitantka jest językoznawczynią o dorobku naukowym, który pod względem ilościowym i jakościowym spełnia wymogi i standardy przewidziane w procedurze nadawania stopnia doktora habilitowanego. Za szczególnie cenne uznał walory aplikacyjne prezentowanej monografii. Jego zdaniem: „niektóre efekty badań Habilitantki mogą być z powodzeniem wdrożone do praktyki, np. podczas diagnozy i terapii logopedycznej osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu”.

3. Ocena pozostałego dorobku publikacyjnego

Wszyscy członkowie Komisji zgodzili się w ocenie pozostałego dorobku publikacyjnego dr Ewy Boksy, wskazującego na jej pracowitość, rzetelność naukową i stały rozwój oraz szerokie zainteresowania różnorodną problematyką badawczą. Jak już wskazano, Habilitantka jest autorką łącznie 57 publikacji naukowych, które ukazały się po uzyskaniu przez nią tytułu doktora. Wśród nich, poza monografią wskazaną jako osiągnięcie naukowe w procedurach habilitacyjnych, znalazły się 2 monografie naukowe (*Dysfagia z perspektywy zaburzeń komunikacji językowej u dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi*, 2016; *Systemowy trening językowy ATJ-dysleksja. O rozwijaniu kompetencji komunikacyjnej uczniów dyslektycznych w starszych klasach szkoły podstawowej w ramach edukacji polonistycznej*, 2019), 6 monografii we współredakcji naukowej, 26 artykułów naukowych, zamieszczonych w czasopiśmie oraz 23 rozdziały w recenzowanych monografiach wieloautorskich. Dr E. Boksa wydała również 9 publikacji dydaktycznych. Jak wskazała prof. R. Makarewicz: „W swoim rozwoju naukowy Pani doktor Boksa konsekwentnie łączy dobre przygotowanie polonistyczne

ze swoimi zainteresowaniami logopedycznymi. Już rozprawa doktorska pokazuje, że praca z osobami o specjalnych potrzebach edukacyjnych jest jej pasją. Kolejne prace naukowe zawierają dociekania w zakresie różnego typu odstępstw od rozwoju językowego, w tym często obszary niewystarczająco spenetrowane z perspektywy językoznawstwa i dydaktyki języka. Niewątpliwie artykuły Habilitantki wnoszą niebagatelny wkład w rozwój wiedzy o kształtowaniu się sprawności komunikacyjnej osób z dysleksją, terapii dzieci z ORM, diagnozowaniu i terapii osób ze spektrum autyzmu. Zatem układ „język – człowiek – świat” lub „język – umysł – ciało”, jak trafnie zatytułowano dwie książki pod Jej redakcją, w którym na plan pierwszy wysuwa się język, a zaraz obok elementy dopełniające, to jest przestrzeń naukowa Habilitantki”. Publikacje te są, zdaniem prof. R. Makarewicz, niewątpliwie dowodem pasji badawczej, ale przede wszystkim dążności do łączenia teorii z praktyką logopedyczną.

Prof. L. Tymiakin, pozytywnie oceniając dorobek publikacyjny dr E. Boksy, podkreślił, że Habilitantka „w swoich badaniach sięga po zdobycze różnych dziedzin naukowych, przekonując, iż podejście interdyscyplinarne pozwala na wypracowanie skutecznego narzędzia przydatnego w diagnozie i terapii deficytów pojawiających się w obszarze szeroko rozumianej wymiany informacji. Próbuje też łączyć zaburzenia komunikacyjne odnotowywane w ontogenezie z antropogenezą, więc i z ewolucją języka”.

Zdaniem prof. T. Woźniaka wyodrębnić można aż siedem obszarów, które Habilitantka eksplorowała poznawczo po uzyskaniu tytułu doktora. Zgłębiała więc problematykę autyzmu, dysfagii, dysleksji, mowy w mózgowym porażeniu dziecięcym, gerontologopedii, ogólnej teorii komunikacji, mowy i jej rozwoju oraz terapii logopedycznej. Prof. T. Woźniak wskazał, iż znalazły się w jej dorobku cykle publikacji, które same mogłyby być podstawą ubiegania się o habilitację.

4. Ocena aktywności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej

Dydaktyka

Członkowie Komisji zarówno w swoich recenzjach, jak i w opiniach wyrażonych podczas obrad pozytywnie ocenili dorobek dydaktyczny Habilitantki i jej zaangażowanie w podnoszenie jakości kształcenia uniwersyteckiego. Od 2013 r. pracuje ona na stanowisku adiunkta, w Zakładzie Komunikacji Językowej UJK prowadzi wykłady i ćwiczenia z przedmiotów na kierunku filologia polska z logopedią, logopedia ogólna (I stopień), studia podyplomowe z logopedii ogólnej. Należy podkreślić różnorodność zajęć prowadzonych przez Habilitantkę oraz doświadczenie w prowadzeniu seminariów. Była bowiem promotorką prac licencjackich (20) i dyplomowych (80). Sprawowała również w charakterze promotora pomocniczego opiekę naukową nad doktorantem.

Od momentu zatrudnienia w UJK prowadzi bezpłatne konsultacje logopedyczne i terapeutyczne oraz poradnictwo logopedyczne w Mobilnej Poradni Logopedycznej „Verbum”. O jej aktywności świadczy fakt, że w roku 2021 r. była członkiem grupy roboczej inicjującej powstanie w Instytucie Literaturoznawstwa i Językoznawstwa Logopedycznego Koła Naukowego „Verbum”.

Jej działalność dydaktyczna nieprzerwanie wiąże się także z wykonywaniem zawodu nauczyciela języka polskiego w szkole podstawowej i gimnazjum oraz logopedy w ośrodkach rehabilitacyjnych i edukacyjnych. Wiedzę zdobytą w trakcie pracy nauczyciela języka polskiego i logopedy wykorzystała jako autor podręczników do języka polskiego (m.in. Boks E., Zbróg P. (2000-2010), *Przygoda z czytaniem. Podręcznik do kształcenia literacko-kulturalnego czwartej klasy szkoły podstawowej*, Kielce: MAC; Boks E., Zbróg P. (2000-2010), *Przygoda z czytaniem. Podręcznik do kształcenia literacko-kulturalnego piątej klasy szkoły podstawowej*. Kielce: MAC) oraz rozdziałów w podręcznikach do kształcenia językowego. Dotyczyły one głównie rozwijania kompetencji językowej i komunikacyjnej uczniów dyslektycznych, a także opracowań o charakterze metodycznym i terapeutycznym.

Za swoją pracę została uhonorowana Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2017) oraz Medalem Srebrnym za Długoletnią Służbę (2019).

Działalność organizacyjna i popularyzatorska

Komisja uznała osiągnięcia organizacyjne i popularyzatorskie Habilitantki za istotne.

Prof. L. Tymiak wskazał, że: „Aktywność Habilitantki w tym obszarze sprowadza się do wygłaszania wykładów publicznych (głównie w Kielcach i Tarnowie) oraz organizacji

warsztatów dla dzieci i młodzieży. Istotna jest Jej działalność terapeutyczna w ramach wolontariatu, wiążąca się z niesieniem pomocy zróżnicowanym wiekowo osobom, które mają problemy z prawidłowym nadawaniem mowy”.

Szczególną aktywnością organizacyjną wykazywała się Habilitantka w latach 2013-2021 r., biorąc udział w wielu przedsięwzięciach organizacyjnych wdrażanych w Instytucie Filologii Polskiej, obecnie Instytucie Literaturoznawstwa i Językoznawstwa UJK. Była wówczas współautorem koncepcji i programów kształcenia na kierunkach: Logopedia ogólna - studia podyplomowe, Filologia polska z logopedią oraz Logopedia ogólna (studia stacjonarne). W roku akademickim 2020/21 została powołana na kierownika zespołu do utworzenia kierunku Logopedia ogólna, II stopień. Pełniła funkcję kierownika studiów podyplomowych z logopedii ogólnej oraz instytutowego opiekuna praktyk logopedycznych w latach 2013-2018. Brała udział w pracach Kierunkowego Zespołu do spraw Programów Kształcenia - Wydziałowej Komisji Kształcenia, która opiniuje między innymi programy studiów na kierunkach prowadzonych przez Wydział Humanistyczny UJK. Pełni także funkcję sekretarza bądź członka i organizatora prac Komisji Rekrutacyjnej podczas naboru kandydatów na studia podyplomowe z logopedii ogólnej I –V edycja (w latach 2013-2018). W latach 2018-2019 uczestniczyła w posiedzeniach Rady Wydziału Humanistycznego UJK. Obecnie zaś bierze udział w pracach Rady Naukowej Instytutu Literaturoznawstwa i Językoznawstwa jako przedstawiciel pracowników nieposiadających stopnia naukowego doktora habilitowanego.

5. Ocena kolokwium habilitacyjnego

Członkowie Komisji ocenili pozytywnie przedstawiony przez Habilitantkę autoreferat i przyjęli odpowiedzi dr Ewy Boksy na zadane pytania.

6. Konkluzja

Członkowie Komisji Habilitacyjnej uznali, że osiągnięcia badawcze, dydaktyczne i organizacyjne dr Ewy Boksy wypełniają warunki formalne i merytoryczne stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego. W dyskusji przeprowadzonej na posiedzeniu

Komisji w dniu 27 września 2022 r. znalazła potwierdzenie pozytywna ocena złożonego przez Habilitantkę wniosku.

W jawnym głosowaniu (6 głosów za, 0 głosów przeciw, 1 wstrzymujący się od głosu) Komisja Habilitacyjna podjęła Uchwałę, wyrażającą pozytywną opinię w sprawie wniosku dr Ewy Boksy o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie językoznawstwo.

Podpisy

Przewodniczący Komisji Habilitacyjnej

Prof. dr hab. Artur Rejter

Sekretarz Komisji

Dr hab. Katarzyna Kaczorowska-Bray, prof. UG

